

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges
Riges Storthing om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den
Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter
sidst var samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge
og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skal Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storthing Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst var samlede:

Examen artium er i 1897 bestaaet af 297 Kandidater mod 315 i 1896.

En af Kirkedepartementet i Høst nedsat Komite har udarbejdet Udkast til Revision af Seminarloven af 1890, der i det væsentlige gaar ud paa en Forlængelse af Seminariernes Kursus fra to- til treaarigt.

Departementet har i Høsten 1897 nedsat en Komite til at afgive Betænkning og fremkomme med Forslag om Ordning af vort Undervisningsvæsen til Uddannelse af Landets Haandværkere.

Overensstemmende med § 47 i Lov om geistlige Embedsmænds og Kirkesangeres Lønning af 14de Juli 1897, der traadte i Kraft 1ste Januar d. A., er Kommissærer opnævnte for at deltage i de Forhandlinger, der vil udkræves til Lovens Gjennemførelse. Lov om Kirker og Kirkegaarde af 3die August f. A. er ifølge kongelig Resolution af 30te Oktober næsteften traadt i Kraft fra 1ste Januar sidstleden.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems Domkirke har været fortsatte i Hovedtaarnet og i nordre Tverskib.

Oplysningsvæsenets Fonds Kapital, der den 30te Juni 1896 udgjorde Kr. 18 038 118,56,

er i Regnskabsaaret 1896—1897 steget til Kr. 18 161 525,94, hvoraf ca. Kr. 2 453 000,00 tilhører forskellige Embeder og Bestillinger. Det geistlige Byggefonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1897 Kr. 437 604,13 eller det samme Beløb som ved Udgangen af Regnskabsaaret 1895—1896.

Det geistlige Enkepensionsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1897 Kr. 4 210 030,19 og Fondets disponible Rentebeholdning samme Dag Kr. 352 690,29.

Det ved Salg af Dele a geistlige Embedsgaarde i Henhold til Lov af 19de Juni 1882 dannede Prestegaardsfonds Kapital udgjorde den 30te Juni 1897 Kr. 29. 7,80 og dets opsparede Rentebeholdning samme Dag Kr. 133 815,54.

Det nordlandske Kirke- og Skolefonds Kapitalfonds Formue udgjorde ved Udgangen af Regnskabsaaret 1896—1897 Kr. 1 248 216,42.

I Aaret 1897 er der meddelt naadigst Stadfæstelse paa 41 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Legatkapital af Kr. 1 341 628,00.

Antallet af de for Høiesteret henstaaende upaadømte Sager, der ved Udgangen af 2den Session 1896 var 251, nemlig 16 kriminelle og 235 civile, udgjorde ved Udgangen af 2den Session 1897 229, nemlig 19 kriminelle og 210 civile.

Udgifterne ved Undersøgelse af Lovovertrædelser m. v., der i Budgetaaret 1895—1896 udgjorde omtrent Kr. 1 246 000,00, har i Budgetaaret 1896—1897 andraget til ca. Kr. 1 213 000,00.

Antallet af Strafarbeidsfanger har gennemsnitlig udgjort 684 mod 655 i 1896. Ved Udgangen af 1897 var Antallet 693, hvoraf 578 Mænd og 115 Kvinder.

Sundhedstilstanden har i det hele taget været tilfredsstillende. De sædvanlige epidemiske Sygdomme er forekommet, men for de fleste Vedkommende sjældnere end Aaret forud. Dødeligheden har efter de foreløbige Oplysninger at dømme stillet sig gunstig, om end ikke fuldt saa godt som forrige Aar.

Udbyttet af Høsten antages saavel for

Hø's som for Kornets Vedkommende gennemgaaende for det hele Landat have været noget under et Middelsaars, medens Kvaliteten, specielt hvad Høet angaar, har været god. For Poteterne stiller Forholdet sig endnu mindre gunstigt, idet Udbyttet delvis ikke har været saa lidet under et Middelsaars, og Tørraadden-
hed har derhos været i ikke ringe Grad fremtrædende. I det hele taget er Stavanger Amt, og for Høets Vedkommende tillige Lister og Mandals Amt heldigst stillede, medens Forholdet gennemgaaende er slettest for de sydøstlige og nordligste Amter. Fodermangel vil, paa Grund af Høets og Kornets gode Kvalitet, antagelig neppe nogetsteds indtræde, i hvert Fald ikke i større Grad.

Det ved Skreifiskerierne opfiskede Kvantum har været over middels, medens Værdien paa Grund af de lave Priser har været adskilligt under det gennemsnitlige. Sildefiskerierne har baade med Hensyn til Fangstmængde og Fangstværdi givet et rigt Udbytte.

Fabrikdriften har for en Flerhed af Industrigrene arbeidet under gunstige Vilkaar.

Handelsomsætningen med Udlandet har været betydelig, navnlig Udførselen.

Trælasthandelen har i det forløbne Aar været meget tilfredsstillende.

Fiskehandelen har derimod ikke været lønnende, naar undtages Sildehandelen, der har givet et meget godt Udbytte.

Skibsfartsudbyttet har været bedre end i de nærmest foregaaende Aar; navnlig har Dampskibene i Aarets sidste Maaneder paa enkelte Farvande givet udmerket Udbytte.

Handelsflaaden er for Dampskibenes Vedkommende blevet noget forøget, men for Seilskibenes formindsket.

Tilgangen paa Laanemidler har været rigelig, men Rentefoden har i det hele været noget høiere end i det foregaaende Aar.

Udvandringen har været mindre end tidligere.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Jernbaneanlæg samt Vei- og Vand-

bygningsarbejder er foregaaet i det væsentlige overensstemmende med den for samme lagte Plan.

De i Drift værende Jernbaner udgjør ialt 1942 km. i Længde, og deres Trafik har i Aarets Løb været i rask Stigning, hvorfor ogsaa Statsbanernes saavel som Norsk Hovedbanes Indtægter er større end nogensinde før.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikringsindretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Juli 1897 for
Kjøbstad-Afdelingen . . . Kr. 667 041 880,00
Land-Afdelingen . . . » 341 926 320,00

Tilsammen Kr. 1 008 968 200,00

Kjøbstad-Afdelingens opsparede Fond var ved Udgangen af 1897 — paa Grund af de indtrufne store Brande i Levanger og Namsos — gaaet ned til ca. Kr. 3 027 000,00, medens Land-Afdelingen til samme Tid viste et Underskud af omtrent Kr. 338 000,00, hvoraf ca. Kr. 200 000,00 vil blive dækket af den i 1898 indbetalendes ekstraordinære Kontingent i Henhold til kongelig Resolution af 8de Februar 1896.

Beholdningerne udgjorde pr. 31te December 1897 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 4 449 728,46 og for Land-Afdelingen Kr. 8 309,59.

Saavel Postvæsenets som Rigstelegrafens Indtægter har i det forløbne Budgetaar betydelig overskredet de beregnede Beløb. Ogsaa Indtægterne ved de i Virksomhed værende Rigstelefonstationer synes tilfredsstillende.

Den statsunderstøttede private Dampskibsfart synes i sidste Aar at have arbeidet væsentlig under samme Vilkaar som i de nærmest foregaaende Aar.

Rigets Toldintrader, der for indeværende Budgettermin er anslaaede til Kr. 29 200 000,00, har i Aaret 1897 udgjort Kr. 28 618 000,00.

Brændevinsafgiften, der for Budgetterminen 1896—97 var anslaaet til Kr. 4 000 000,00, har for samme Tidsrum udgjort Kr. 7 151 000,00, hvori fragaar Kr. 3 509 000,00, nemlig Afgiftsgodtgjørelse for udført Brænde-

vin Kr. 3 121 000,00 og for Brændevin anvendt til teknisk eller videnskabeligt Brug Kr. 388 000,00.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1896—97 var anslaaet til Kr. 3 900 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 3 539 000,00, hvori kommer til Fradrag Kr. 48 000,00 som Skattegodtgjørelse for til Udlandet udført Øl.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1896—97 givet en Produktion af 5 260 kg. fint Sølv.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er i 1897 udmyntet for Statskassens Regning Kr. 555 500,00 og paabegyndt yderligere Udmyntning af Kr. 400 000,00 i forskjellig Skillemynt.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af Aaret 1896 udgjorde Kr. 182 376 000,00, er i 1897 bleven formindsket ved Indfrielsen af Restbeløbet af de i 1895 for Statskassens Tilskud til Hypothekbankens Grundfond udfærdigede Obligationer Kr. 1 450 100,00, men forøget ved Udfærdigelsen af en ny Obligation i samme Øiemed, stor Kr. 1 000 000,00, og beløb sig ved Udgangen af 1897 til Kr. 180 791 506,56.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af 1896 udgjorde Kr. 9 116 000,00, var ved Udgangen af 1897 gaaet op til Kr. 14 761 000,00, heri indbefattet de af Statslaanet af 1896 inddragne Midler.

Statskassens Aktiver, som ved Udgangen af 1896 udgjorde omtrent Kr. 66 020 000,00, beløb sig ved Udgangen af 1897 til ca. Kr. 71 875 000,00.

I det forløbne Aar er af Hypothekbanken ikke udstedt nogen Obligationsserie. Banken har i 1897 udlaant Kr. 5 302 200,00. Hvor stort Beløb heraf er likvideret ved Inddragning eller Konvertering af ældre Restlaan, kan for Tiden ikke opgives, men antages det at være af forholdsvis mindre Betydning.

Armeens Vaabenøvelser fremmedes som sædvanligt. Felttjenesteøvelser afholdtes i 7 Dage i Trakten mellem Moss og Drøbak, i hvilke Øvelser deltog Afdelinger saavel af Linien som af Landvænet.

Beslutningen om Indførelse af Værnepligt i Rigets nordlige Landsdele er under Gjen-nemførelse; ligeledes den besluttede nye Ordning af Armeens Udskrivningsvæsen.

Befæstningsanlæggene ved Indløbene til Trondhjemsfjorden og Topdalsfjorden er fuld-ført i den Udstrækning, hvori Midler har staaet til Raadighed. Batterianlægget paa Brettingsnes er bekostet af det trondhjemske Forsvarsfond.

Befæstningsarbejderne ved Bergen er fortsatte.

Leverancen af 6,5 mm. Krag-Jørgensens Repeteregeværer fra den østerrigske Vaabenfabrik i Steyr er fuldført. Krigsmateriel for-øvrigt af forskjelligt Slags er anskaffet og under Anskaffelse for de til Raadighed staaende Midler.

Den geografiske Opmaaling har fortsat Kartlæggelsen af Nordre Helgelands Fogderi og Lofoten; Befaring af tidligere maalt Ter-ræn har fundet Sted i Hedemarken og Nede-nes Amter, hvorhos Krokering har været fortsat i Kautokeino Herred. Hydrografiske Undersøgelser har fundet Sted i Lofoten og Nordre Helgeland samt ved Vigten og i Trondhjemsfjorden.

Dyblodning er foretaget paa Strækningen Smølen—Halten i Forbindelse med hydrogra-fisk-biologiske Undersøgelser.

9 nye Karter er udkomne.

Ved Marinens Hovedverft er Bygningen af Torpedobaade af 1ste Klasse «Storm» og «Brand» fortsat, hvorhos Bygningen af en Torpedobaad af samme Klasse er paabegyndt. Torpedobaad af 2den Klasse «Djerv» er fuld-ført, og to Torpedobaade af samme Klasse er under Bygning ved Fredrikstads mekaniske Verksted.

Panserskibet «Harald Haarfagre» er i December modtaget i Newcastle af den norske Marine efter tilfredsstillende Prøver og ankom 1ste Juledag til Hovedstationen. Det andet Panserskib, «Tordenskjold», er sin Fuldførelse nær, men Leverancen er forsinket paa Grund af Strike i England.

De for Topdalsfjordens Mineforsvar nød-vendige Bygninger er fuldførte, og saavel der som i Melsomvik ved Tønsberg er Bygninger for Oplagshavne for Marinen under Ud-førelse.

Til Øvelse for Officerer og Mandskaber er foretaget Togt med Korvetten «Nordstjer-nen» som Kadetskib og Kanonbaaden «Viking» som Skoleskib for Konstabler af Sømilitære Korps.

Til Rekrutøvelser udrustedes en Kyst-forsvarsafdeling, bestaaende af Kanonbaaden «Viking» som Chefsskib med 6 Kanonbaade af 2den Klasse, samt Exercerskibene «Kong Sverre», «Desideria» og «Nornen». Endelig var under disse Øvelser udrustet Kanonbaad af 1ste Klasse «Fridthjof», der i den sidste Del af Togtet repræsenterede den norske Marine ved Flaaderevuen ved Spithead i An-ledning af Hds. Maj. Dronning Victorias 60-Aars Regjeringsjubilæum.

Øvelser med passivt Minemateriel er fore-tagne i Tønsbergfjorden, ved Fredrikstad og ved Topdalsfjorden, med aktivt Minemateriel i Kristianiafjorden.

Chef- og Redningsskibet «Heimdal» blev som sedvanlig i Mai Maaned sendt til Ishavet for at bistaa norske Sæl- og Bottlenosefangere, og efter Hjemkomsten derfra afgik Fartøiet til Island for at anstille Undersøgelser i Anledning af et savnet norsk Dampskib.

Under Trondhjems Bys 900-Aars-Jubilæum var den norske Marine repræsenteret samme-steds ved Korvetten «Nordstjernen», Kanon-baaden «Viking» og Torpedodivisionsbaaden «Valkyrjen».

Et nyt elektrisk Lynblinkfyrr er tændt paa Ryvingen ved Mandal og et andet nyt Fyr paa Jeita i Søndfjord, hvorhos 58 nye Fiskefyr og Fyrlamper er anbragt paa for-skjellige Steder langs Kysten. Flere mindre Fyre er forsterkede og forsynede med Skjærm-ningsapparater for Baaer og Skjær. Taage-signalapparater er sat i Gang paa Ryvingen og Store Torungen, og en automatisk Orgel-boie er udlagt til Varsel for Jæderens Rev.

Nye Merker og Fortøiningsindretninger er anbragt paa forskjellige Steder af Kysten hovedsagelig i Fiskeridistrikterne.

En ny Redningsstation er oprettet paa Vikstranden, Jæderen.

Revisionsdepartementet har i det forløbne Aar kunnet holde Revisionsarbeidet jevnt fremskridende og forøget Antallet af de reviderede Regnskaber mod foregaaende Aar.

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norgss Riges Storthing med al Kongelig Naade og Yndest velbevaagen.

Givet paa Stockholms Slot den 5te Februar 1898.

Under Vor Haand og Rigets Segl

Oscar.

(L S)

G. Gram.

Lehmann.